

нормативно-правових документів, зокрема Постанови Кабінету Міністрів України «Про Концепцію (основи державної політики) національної безпеки України» (1997 р.), Законів України «Про раду національної безпеки та оборони України» (1998 р.), «Про основи національної безпеки України» (2003 р.), Наказу Міністерства економіки України «Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України» (2007 р.) та іншими.

Для сучасного періоду розвитку наукової думки характерно притримуватися окремих підходів до визначення сутності аналізованого поняття. Зокрема, фінансова безпека держави пов'язується із такими змістовними характеристиками, як:

- ступенем ефективності функціонування та розвитку окремих її рівнів економічного середовища, а також становленням взаємозв'язків між ними (Т. Васильців, О. Головченко, С. Лук'яненко, Н. Караєва);
- сферами її забезпечення та підтримки достатнього функціонального рівня (В. Горбулін, А. Качинський, А. Мазаракі, В. Загарій);
- заходами запобігання внутрішніх і зовнішніх негативних впливів (Р. Лупак, С. Кавун, О. Гудзовата) тощо.

У підсумку в сутність поняття фінансової безпеки держави закладається значна сукупність функціональних процесів за якими можливо досягнути високої стабільності соціально-економічного розвитку та захищеності економічних інтересів держави, створити умови для збереження її цілісності та єдності, стійкості до глобалізаційних викликів та дисбалансів.

Ліба Н.С., д.е.н., доц., Максименко Д.В., к.е.н., доц.
Мукачівський державний університет

СОБІВАРТІСТЬ ПРОДУКЦІЇ В ЕКОНОМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

У системі показників ефективності виробництва, особливе місце належить собівартості, оскільки в ній сконцентровані основні показники господарської і виробничої діяльності, а саме: ефективність використання фінансових, матеріальних, трудових і інших ресурсів, а отже, якість функціонування працівників, підприємства в цілому, їх переваги, досягнення і втрати та недоліки.

Формування та результативне визначення собівартості продукції є важливим аспектом функціонування підприємств, господарств, фірм. Така діяльність набуває все зростаючу значимість і необхідність. Собівартість використовують здебільшого для визначення ефективності як заходів для вдосконалення техніки і технології, організації виробництва і праці, освоєнню нових виробів або розширенню обсягів випуску традиційної продукції, так і при розв'язанні значимих, глобальних питань будівництва та розміщення нових або реконструкції і модернізації діючих підприємств. Собівартість тривалий час розглядали як поняття, яке практично використовують здебільшого в плануванні, обліку та аналізі. Такий факт знайшов своє відображення у визначенні собівартості як витрат підприємств, з чим пов'язано розуміння сутності і характерних ознак собівартості, її місця і ролі в системі економічних показників.

При врахуванні виробничих витрат, калькулювання собівартості продукції є важливою задачею бухгалтерського обліку, оскільки собівартість – це головний показник, що характеризує рентабельність і прибутковість виробництва, які напряду корелюють із скороченням витрат і конкурентоспроможністю підприємства. Собівартість є по-перше, категорією виробництва, а по-друге – вона відбиває виробничі відносини з розподілу готової продукції.

Собівартість тривалий час розглядали як поняття, яке практично використовують здебільшого в плануванні, обліку та аналізі. Такий факт знайшов своє відображення у визначенні собівартості як витрат підприємств, з чим пов'язано розуміння сутності і характерних ознак собівартості, її місця і ролі в системі економічних показників.

Маниліч М. І. та Миронюк О. В. вказують на те, що собівартість – це виражені в грошовій формі затрати на витрачені засоби виробництва, оплату праці та соціальні заходи. Іншими словами, собівартість вважають сумою всіх витрат на створення продукції, вираженою у грошовій формі, одночасно зазначаючи, що собівартість продукції – це об'єктивна економічна категорія, а її існування зумовлене насамперед тим, що кожне підприємство мусить у межах собівартості відшкодовувати витрачені ним ресурси, щоб безперервно продовжувати виробництво. Отже, собівартість – це відтворення процесу виробництва, що охоплює витрати підприємства які мають відношення до цього процесу

За словами ж Нападовської Л. В., у собівартості продукції втілені всі затрати на виробництво і реалізацію продукції. У свою чергу Сопко В. В. зазначає, що використані у процесі виробництва всі різні речовини та сили природи на виготовлення нового продукту праці формують поняття витрати, а грошовий вираз суми витрат на виробництво конкретного продукту визначає як собівартість.

Сучасна економічна теорія під собівартістю розуміє суму всіх явних витрат, які акумулюють всі витрати підприємства на оплату факторів виробництва. Класично чинниками виробництва є праця, земля (природні ресурси) та капітал. Однак сучасні економісти поряд з названими чинниками виокремлюють як особливий чинник підприємництва. Його мета зводиться не до отримання прибутку взагалі, а до отримання надприбутку, підприємницького доходу. Оскільки явні витрати передбачають відшкодування всіх використаних чинників виробництва, в умовах ринкових економічних перетворень під собівартістю, на нашу думку, необхідно розуміти суму всіх явних витрат, пов'язаних не тільки з простим відтворенням, але й з отриманням підприємницького доходу, тобто явні витрати повинні включати, окрім оплати праці у форматі заробітної плати, землі – у вигляді оренди, капіталу – у площині витрат на основні та оборотні засоби тощо, а також витрати, пов'язані з ризиковим, інноваційним характером підприємництва.

Визначення собівартості завжди має співвідноситися з конкретними цілями, завданнями. Таким завданням може бути визначення вартості ресурсів, спожитих у процесі виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг; визначення вартості ресурсів, витрачених для здійснення певного виду діяльності. Відповідно, відпадає необхідність таких уточнень, як «...ресурси, використані в процесі виробництва та реалізації продукції».

Найбільш розгорнуте визначення собівартості дав Пархоменко В. М.: собівартість продукції – це вартісне вираження витрат, пов'язаних з використанням у технологічному процесі виробничої продукції (виконання робіт, надання послуг) природних ресурсів, сировини, матеріалів, палива, енергії, основних виробничих фондів, нематеріальних активів, спеціалізованого оснащення, інструменту, інвентарю, трудових і фінансових ресурсів, а також витрат на виробництво і збут готової

продукції, включаючи встановлені державою як обов'язкові відрахування, податки й платежі.

На основі вищезгаданих тверджень з приводу сутності собівартості продукції у економічній та обліковій літературі встановлено, що собівартість продукції – це виражені в грошовій формі сукупні витрати на підготовку і випуск продукції. Чим краще працює підприємство, ефективніше використовує виробничі ресурси, тим нижча собівартість продукції. Як економічний показник, собівартість використовують для того, щоб: оцінити рівень господарювання підприємства та його структурних підрозділів; контролювати ефективність витрачених ресурсів; визначити економічну ефективність інвестиційної та інноваційної діяльності; знайти заходи щодо забезпечення більш ефективного процесу господарювання; розробити і встановити ціну на продукцію (роботи, товари і послуги); визначити економічну доцільність та вигідність здійснення підприємницької діяльності за різними об'єктами господарювання.

Отже, розглядаючи собівартість необхідно брати до уваги підпорядкованість конкретним цілям: визначення витрат, пов'язаних з виробництвом продукції, формування ціни, прогнозування та визначення кінцевого результату діяльності.

Луцко С.О., Гадада В. Г.

Науковий керівник: Міщук І.П., д.е.н., доц.

Львівський торговельно-економічний університет

ЛОГІСТИКА В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПТОВОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В сучасних умовах розвитку економічних виробничих систем, активізації конкурентної боротьби на ринку товарів і послуг все більшого значення набуває логістика. - Логістику відрізняють унікальні можливості підвищення ефективності матеріало- і сервісно-провідних систем завдяки скороченню матеріальних запасів і транспортних витрат. Вона дозволяє суттєво зменшити часовий проміжок між надходженням сировини, напівфабрикатів і поставкою готової продукції споживачеві, сприяє істотному скороченню товарних запасів і транспортних витрат, прискорює

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>